

PROKURATŪRAS DARBĪBAS ATTĪSTĪBAS KONCEPCIJA

Prokuratūras kā patstāvīgas tiesu varas institūcijas funkcijas ir noteiktas Prokuratūras likumā. Neatkārtojot likumā noteiktās funkcijas, kas ir ļoti plašas un skar dažādas tiesību nozares, to izpildes nodrošināšanai, pirmkārt ir svarīgs cilvēkresurss un tā izlietojums. Pirms praktiski realizēt jebkādu turpmāku darbību un attīstību, ir apzināmi esošie prokuratūras faktiskie resursi un apsverama to izlietošanas efektivitāte. Līdz ar ko, pirms lemt par turpmāk tekstā izklāstīto darbības un attīstības mērķu realizāciju, **sākotnēji būtu veicams prokuratūras rīcībā esošo cilvēkresursu un tā izmantošanas lietderīguma izvērtējums.** Šis izvērtējums attiektos gan uz Ģenerālprokuratūru, gan apgabala, gan rajona līmeņa prokuratūrām, t.sk. specializētajām prokuratūrām.

Viens no svarīgiem aspektiem konkrētu funkciju izpildes nodrošināšanai ir **efektivitāte.** Jebkuras funkcijas izpildei jābūt saistītai ar efektīvu resursu izmantošanu, kas ir noteikts arī Kriminālprocesa likumā, ar kuru prokuroriem ir saistīts vislielākais darba apjoms, proti, 1. pantā noteikto Kriminālprocesa likuma mērķi noteikt tādu kriminālprocesa kārtību, kas nodrošina efektīvu Krimināllikuma normu piemērošanu un krimināltiesisko attiecību taisnīgu noregulējumu bez neattaisnotas iejaukšanās personas dzīvē.

Saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 388. pantu pirmstiesas kriminālprocess notiek tajā rajonā (pilsētā), kur noziedzīgs nodarījums izdarīts, vai, ja to noteikt nav iespējams, vietā, kur tas atklāts vai konstatēts, izņemot šajā pantā noteiktos gadījumus. Šobrīd rajona (pilsētu) prokuratūru darbības teritorijas piesaistītas administratīvi teritoriālajām vienībām, un attiecīgi noteiktas tiesu apgabalu prokuratūru un tiesas apgabala prokuratūras statusa specializētās nozaru prokuratūras darbības zonā esošās rajonu (pilsētu) prokuratūras un rajona prokuratūras statusa specializētās nozaru prokuratūras rajona (pilsētas) prokuratūras. Papildus ir norādāms, ka neskatoties uz vienādu līmeni, piemēram, rajona (pilsētas) prokuratūras statusu, prokurora pienākumi atšķiras. Šī atšķirība ir saistīta ar prokuroru specializāciju Rīgas tiesas apgabala teritorijā, proti, vairums noziedzīgo nodarījumu, kuru izmeklēšana ārpus Rīgas tiesas apgabala teritorijas ir piekritīga rajona (pilsētas) līmeņa prokuratūrai, Rīgas tiesas apgabala teritorijā ir piekritīga kādai no specializētām prokuratūrām ar rajona līmeņa prokuratūras statusu (Specializētai vairāku nozaru prokuratūrai, Finanšu un ekonomisko noziegumu izmeklēšanas prokuratūrai, Rīgas Autotransporta prokuratūrai, Narkotiku nelikumīgas aprites noziegumu izmeklēšanas prokuratūrai). Neapšaubot specializācijas ieguvumus, uzskatu par nepieciešamu **pārskatīt specializēto prokuratūru statusus Rīgas tiesas apgabala teritorijā un tām piekritīgos noziedzīgos nodarījumus,** t.sk., iespējams, **lemjot jautājumu par attiecīgu noziedzīgu nodarījumu pārņemšanu rajona (pilsētas) līmeņa prokuratūrās, attiecīgi pārdalot cilvēkresursus.** Šāda piekritības pārskatīšana ir nepieciešama vairāku apstākļu dēļ. Pirmkārt, specializācijai ir jābūt tādai, kas saistīta ar noteiktas kategorijas lietas izmeklēšanai nepieciešamajām speciālām zināšanām. Ja prokurora pienākumus attiecīgajos noziedzīgajos nodarījumos ir kompetenti veikt rajona (pilsētas) prokuratūru prokurori ārpus Rīgas tiesas apgabala teritorijas, attiecīga specializācija Rīgas teritorijā ir pamatojama nevis ar noziedzīgo nodarījumu skaitu, bet gan specifiku, kuras dēļ prokuroriem ir jābūt speciālām zināšanām. Otrkārt, noziedzīgus nodarījumu personas pārsvarā izdara vienā un tajā pašā apvidū, līdz ar ko, ja persona izdara vairākus noziedzīgus nodarījumus, pat arī ar laika nobīdi, tad ir sastopami gadījumi, kad kriminālprocesi atrodas dažādās vienāda līmeņa prokuratūrās un atsevišķi tiek nosūtīti tiesai, kurā tie tiek apvienoti.

Papildus minētajam ir **izvērtējams Rīgas tiesas apgabalā esošo prokuratūru apvienojums, tādējādi izlīdzinot kopējo slodzi Rīgas tiesas apgabalā ietilpstošajās rajona (pilsētas) prokuratūrās.** Tas izriet gan no iepriekš norādītās nepieciešamības apvienot lietas no dažādām rajona (pilsētas) līmeņa struktūrvienībām, gan, lemjot par specializēto prokuratūru kompetences pārskatīšanu. Praktiski darbs Rīgas teritorijā būtiski neietekmētu prokuroru ikdienas

darbu, jo gan prokuroriem paliktu pieejamas Rīgā izvietotās tiesas, gan prokurori izmeklētājiem būtu pieejami.

Pārskatāmas arī ārpus Rīgas tiesas apgabala teritorijas atrodošo rajona (pilsētas) prokuratūru darbības teritorijas, lemjot par to apvienošanu vai prokuroru funkciju realizēšanu kriminālprocesos, nesaistot ar teritoriālo piekritību. Tas ir nepieciešams vairāku apsvērumu dēļ. Pirmkārt, cilvēkresursu jautājums, proti, reģionos ir grūtāk nokomplektēt prokurora amata vietas. Otrkārt, būtu iespējams izlīdzināt prokuroru noslodzi. Treškārt, optimizēt darbinieku skaitu struktūrvienībās ar mazu prokuroru skaitu, kurās, piemēram, uz četriem prokuroriem (ar virsprokuroru) ir četri darbinieki. Pirmais scenārijs ļautu optimizēt resursus attiecīgajā darbības teritorijā. Otrais scenārijs ļautu ne tikai optimizēt resursus attiecīgajā darbības teritorijā, bet arī pieļautu iespēju pārņemt Rīgas tiesas apgabala teritorijā esošo rajona (pilsētas) prokuratūru slodzi. Līdz šim prokuratūrā veiktā informācijas tehnoloģiju attīstība (katram prokuroram pieejams portatīvais dators ar iespēju strādāt attālināti) un ieviestā Prokuratūras informācijas sistēma (turpmāk – ProIS) ļauj darboties prokuroram elektroniski, ar zināmiem būtiskiem ierobežojumiem, kas skar pieejamību krimināllietas materiāliem, kas šobrīd ir papīra formātā (ir skenējami veicot uzraudzību vai pieņemot kriminālvajāšanā, vai izmeklētājam pievienojot procesuālo dokumentu Kriminālprocesu informācijas sistēmā, kas nav obligāti, līdz ar ko tiek praktizēts reti, dokuments tiek pārņemts ProIS automātiski). 15.03.2020. ir plānots ieviest e-lietu, kurā krimināllietas materiālus plānots no prokuratūras uz tiesu virzīt pilnīgi digitālā formātā, kā arī tiek plānots, ka ar aptuveni divu līdz trīs gadu nobīdi e-lietā būs pieejami jau izmeklētāju radīti procesuālie dokumenti. Līdz ar ko **prokuratūrā ir plānveidīgi jāvirza darbs, kas saistīts ar kriminālprocesa lietvedības un darbības elektronizāciju, pēc iespējas rūpējoties par cilvēkresursiem un to izmantošanu. Minētās darbības optimizācijai ir nepieciešams videokonferenču risinājums ar tiesu, lai prokurors, neatkarīgi no atrašanās vietas, būtu spējīgs piedalīties krimināllietu izskatīšanā tiesā (šobrīd šis jautājums aktualizēts Tiesu administrācijā, lemjot par e-lietas ieviešanu) bez papildu resursu izlietošanas ceļa izdevumiem.**

Darba elektronizācija ir ciešai saistīta ar spējām pilnvērtīgi izmantot datortehniku, kā arī dažādus resursus un informācijas sistēmas. Tas attiecas ne tikai uz prokuroriem, kuriem papildus zināšanām par Prokuratūras likumā un procesuālajos likumos noteikto prokuroru tiesību un pienākumu realizāciju, nesaraujami ir jābūt zināšanām par informācijas tehnoloģiju lietošanu, bet arī darbiniekiem. **Saistībā ar zināšanu iegūšanu vai papildināšanu ir turpināms darbs, kas saistīts ar esošo un no jauna iecelto amatā prokuroru, kā arī darbinieku apmācību informāciju tehnoloģiju jautājumos.**

Ņemot vērā prokuroru un prokuratūras darbinieku noteikto pienākumu izpildei nepieciešamo zināšanu un prasmju apjomu, ir **nepieciešams nodrošināt gan prokuroru, gan darbinieku adekvātu, tirgus apstākļiem atbilstošu atalgojumu**, kas sekmētu gan ar pieredzi esošo prokuroru noturēšanu amatos vai darbinieku – darba tiesiskajās attiecībās. Bez atalgojuma nodrošināšanas **viens no faktoriem ir adekvātas darba vides nodrošināšana prokuroriem un darbiniekiem.** Neskatoties uz veiktām aktivitātēm dažādās prokuratūras struktūrvienībās, vairums Rīgas tiesas apgabala teritorijā atrodošo struktūrvienību turpina pildīt pienākumus prasībām neatbilstošajās telpās.

Saistībā ar augstāk minēto resursu apzināšanu, optimizēšanu un pieejamību, ar turpmāko darbību prokuratūrā ir jāpanāk:

- **uzraudzībā esošo kriminālprocesu skaita izlīdzinājums vidēji uz vienu prokuroru;**
- **uzraudzības veikšanas kvalitātes paaugstināšana;**
- **kriminālvajāšanas kvalitātes uzlabošana, t.sk. aktīvi izmantojot prokuroru profesionālās novērtēšanas instrumentu;**
- **prokurora kļūdu un nepilnību, kas saistīta ar attaisnotām personām izvērtējuma cieša sasaiste ar nepieciešamajiem apmācību pasākumiem, t.sk. starpinstitucionālajiem;**

- darbs ar prokuroru resursu – izzinot prokuroru spējas, iemaņas un vēlmes turpmākā savas karjeras veidošanā prokuratūrā;
- prokuroru profesionālā izaugsme, pēc iespējas pielāgojot apmācības praktiskām vajadzībām;
- prokuratūras pilnīga iesaiste darbam elektroniskajā vidē;
- sūdzību un iesniegumu skaita samazināšanas risinājums, palielinot izskatāmo jautājumu izskatīšanas kvalitāti;
- ar prokuroru tiešo funkciju izpildi nesaistīto uzdevumu samazināšana.

Turklāt viena no prokuratūras funkcijās ietilpstošām ir starptautiskā sadarbība, kura tiek realizēta gan Prokuratūras likumā, gan procesuālajos likumos noteiktajā kārtībā, proti, gan nodrošinot Latvijas Republikas pārstāvja dalību Eiropas Savienībā, gan jautājumu lemšanu, kas ir saistīti ar Eiropas prokuroru un Eiropas deleģēto prokuroru, gan Kriminālprocesa likuma C sadaļā ietverto starptautisko sadarbību krimināltiesiskajā jomā. Turklāt, kā jau esmu norādījis savā pieteikuma vēstulē, prokuratūra piedalās arī dažādos starptautiskajos forumos un tīklos (piemēram, Eiropas Savienības dalībvalstu ģenerālprokuroru forumos, kā arī NADAL – *Network of Public Prosecutors or equivalent Institutions at the Supreme Judicial Court of the European Union*). Turklāt prokuratūrā tiek pieņemtas starptautiskas delegācijas, kā arī, pastāvot nepieciešamībai, organizētas starptautiskas sanāksmes, atbilstoši esošai nepieciešamībai. Norādītās un arī citas starptautiskas aktivitātes ir atbalstāmas un paplašināmas prokuratūras esošo iespēju robežās.

Dokumenta datums ir tā elektroniskas parakstīšanas datums un laiks

Alēns Mickevičs

TIESLIETU

